

Piispainkokouksen pöytäkirja 6/2025

Aika: 21.10.2025

Paikka: Arkkipiispan residenssi, Liisankatu 29, Helsinki

Läsnä: Helsingin ja koko Suomen arkkipiispa **Elia** (puheenjohtaja), Kuopion ja Karjalan metropoliitta **Arseni** (paitsi 69 §), Haminan piispa **Sergei**; metropoliitta **Ambrosius**; Riina **Nguyen**, Irina **Tchervinski-Matsi**, rovasti Teemu **Toivonen**, rovasti Andrei **Verikov** (76 §)

Sihteeri: Rovasti **Mikael Sundkvist**

Kokouksen avaaminen

65

Puheenjohtaja aloitti kokouksen klo 12:18.

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

66

Päätösesitys: Arkkipiispa Elia on piispainkokouksen päätösvaltaisuuden saavuttamiseksi kutsunut OrtL 2006/985 27 §:n nojalla Oulun metropoliitan tehtäviä hoitava Haminan piispa Sergein osallistumaan kokoukseen, jotta sen päätösvaltaisuus voidaan saavuttaa.

Arkkipiispa Elia on saman pykälän nojalla kutsunut KP metropoliitta Ambrosiuksen piispainkokouksen jäseneksi kohdan 69 käsittelyn ajaksi metropoliitta Arsenin esteellisyyden vuoksi.

Arkkipiispa Elia on kutsunut Riina Nguyenin, Irina Tchervinski-Matsin, Maria Takala-Roszczenkon, Talvikki Ahosen, rovasti Teemu Toivosen sekä rovasti Andrei Verikovin kokoukseen kertomaan suunnitelmastaan kansainvälisestä seminaarista vuodelle 2026. (Asia 76)

Kokous todetaan lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös: Esityksen mukaan.

Esityslistan hyväksyminen

67

Päätösesitys: Piispainkokous hyväksyy esityslistan.

Päätös: Esityksen mukaan. Piispainkokous totesi myös, että metropoliitta Ambrosius osallistuu koko kokoukseen puheoikeudella (OrtK 47§).

68

Edellisen kokouksen pöytäkirjan tarkastus

Päätösesitys: Edellisten kokousten (9.9.2025, 4/2025 ja 8.10.2025, 5/2025) pöytäkirjat tarkastetaan ja hyväksytään.

Päätös: Esityksen mukaan.

Arkipiispa Elia esitys

69

Ylidiakoni Jyrki Härkösen kanoninen asema (Liite 1, joka on salassa pidettävä, Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (1999/621), 24 § 1 momentti 32 kohta.)

Asia on 69 on osittain salassa pidettävä (Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (1999/621), 24 § 1 momentti 32 kohta).

Tausta: Arkipiispa Elia on kutsunut ylidiakoni Jyrki Härkösen piispainkokouksen kuultavaksi hänen kanonisen asemansa arviointia varten.

[- - -]

Päätösesitys: Piispainkokous jatkaa asian käsittelyä seuraavassa kokouksessaan ylidiakoni Härkösen hiippakuntapiispan, Kuopion ja Karjalan metropoliitan esityksen pohjalta (OrtL 26 § 2. momentti 6. kohta). Kuopion ja Karjalan metropoliittaa ei voida katsoa esteelliseksi käsittelemään asiaa hallintolain (434/2003) tarkoittamalla tavalla.

Ylidiakoni Jyrki Härkönen ei saapunut paikalle kuultavaksi.

Päätös: Esityksen mukaan.

Arkkipiispa Elian esitys

70

Suomen ortodoksisen kirkon piispainkokouksen kannanotto koskien ihmisen ainutlaatuisuutta ja kirkon elämää (Liite 2)

Tausta: Piispainkokous päätti kokouksessaan 14.3.2024 (2/2024, 21 §), että kirkollista avioliittoon vihkimistä ei voida toimittaa sukupuolenvaihdon tehneelle henkilölle. Päätöksen johdosta saapuneen vastineen takia, piispainkokous päätti kokouksessaan 7.6.2024 (3/2024, 32 §) laatia tarkemmin perustellun selonteon aiheesta.

Päätösesitys: Piispainkokous hyväksyy selonteon ”Suomen ortodoksisen kirkon piispainkokouksen kannanotto koskien ihmisen ainutlaatuisuutta ja kirkon elämää”.

Päätös: Piispainkokous päätti hyväksyä selonteon tehtyään siihen yhden muutoksen.

Arkkipiispa Elian esitys

71

Ortodoksisen seminaarin kanoninen asema (Liite 3)

Tausta: Seminaarin johtaja, pastori Mikko Sidoroff, on kirjeessään 5.10.2022 arkkipiispa Leolle sekä uudelleen kirjeessään piispainkokoukselle 21.5.2025 pyytänyt piispainkokousta käsittelemään kysymystä Joensuussa sijaitsevan ortodoksisen seminaarin kirkollisesta asemasta. Arkkipiispaistuimen tultua siirretyksi 2017 Helsinkiin kysymys seminaarin kanonisesta asemasta jäi rovasti Sidoroffin näkemyksen mukaan avoimeksi, sillä Suomen arkkipiispa ei sen jälkeen enää ollut hiippakuntapiispana siinä hiippakunnassa, jossa seminaari sijaitsee.

Ortodoksisen kirkkojärjestyksen 135 § 4 momentin mukaan seminaari toimii ortodoksisen kirkollishallituksen alaisuudessa. Samassa kohdassa todetaan, että piispainkokous valvoo, että seminaarin toiminta on kirkon perinteen mukaista.

Kirkkojärjestyksessä määritellään myös seminaarin johtokunnasta, jonka jäsenet kirkollishallitus valitsee kolmeksi vuodeksi kerrallaan OKj 136 §. Johtokunta kuitenkin lakkautettiin vuonna 2014 kirkolliskokouksen päätöksellä ja sen tilalle tuli johtoryhmä, jonka toiminta kuitenkin jäi lyhytaikaiseksi

ja toiminnalleen puuttuvan säädöspohjan takia epäselväksi. Kirkkojärjestyksen kyseiset pykälät ovat edelleen voimassa, sillä päätös johtokunnan lakkauttamisesta ei koskaan kirjattu kirkkojärjestykseen.

Joensuussa sijaitseva ortodoksinen seminaari on koko Suomen ortodoksisen kirkon koulutuslaitos. Toimiminen ortodoksisen kirkollishallituksen alaisuudessa on tämän kanssa sopusoinnussa. Olisi luontevaa, että kirkollishallituksen ja samalla piispainkokouksen puheenjohtaja, kirkon arkkipiispa, toimisi ortodoksisen seminaarin kanonisena esimiehenä.

Piispainkokous käsitteli kysymystä kokouksessaan 13.10.2022 (3/2022, 42 §) ja päätti silloin pyytää asiasta lausuntoa Konstantinopolin Pyhän Synodin kanonisten kysymysten jaostolta. Kirje on lähetetty mutta vastausta ei ole saatu. Esimerkit muista paikalliskirkoista tekevät kuitenkin selväksi, että kirkon päämies voi toimia kyseisen kirkon seminaarien kanonisena esimiehenä silloinkin, kun laitos sijaitsee oman hiippakuntansa ulkopuolella.

Päätösesitys: Piispainkokous päättää, että Joensuussa sijaitseva Ortodoksinen seminaari toimii arkkipiispan kanonisessa alaisuudessa; että jumalanpalveluksissa muistetaan arkkipiispaa sekä hänen jälkeensä Kuopion ja Karjalan metropoliittaa; että opiskelijoiden mahdollisista vihkimisistä päättää aina sen hiippakunnan piispa, jonka alueella vihittävä on kirjoilla; että se pyytää kirkollishallitusta tekemään päätöksen seminaarin johtokunnan uudelleen käynnistämisestä ja ryhtymään toimenpiteisiin, jotta ortodoksista seminaaria koskevat säädökset voidaan saattaa ajan tasalle.

Metropoliitta Arsenin vastaesitys: Piispainkokous päättää, että Joensuussa sijaitseva Ortodoksinen seminaari toimii Kuopion ja Karjalan hiippakunnan kanonisessa alaisuudessa; että jumalanpalveluksissa muistetaan arkkipiispaa ja hänen jälkeensä Kuopion ja Karjalan metropoliittaa sekä Oulun metropoliittaa; että opiskelijoiden mahdollisista vihkimisistä päättää aina sen hiippakunnan piispa, jonka alueella vihittävä on kirjoilla; että se pyytää kirkollishallitusta tekemään päätöksen seminaarin johtokunnan uudelleen käynnistämisestä ja ryhtymään toimenpiteisiin, jotta ortodoksista seminaaria koskevat säädökset voidaan saattaa ajan tasalle.

Päätös: Vastaesityksen mukaan.

Piispainkokous totesi vielä tärkeäksi, että kaikki hiippakuntien piispat vierailevat seminaarissa esimerkiksi toimittamalla oman hiippakuntansa alueella kirjoilla olevan opiskelijan vihkimisen.

Arkkipiispa Elian esitys

72

Liturgia-sivusto (Liitteet 4-5)

Tausta: Dir.cant. TM Petri Nykänen on Liturgia-sivuston hanketyöryhmän puolesta lähestynyt piispainkokousta ja esittänyt seuraavat näkökohdat:

1. Kirkkomusiikin hyväksymismenettely keventäminen yhteen piispainkokouksen käsittelyyn koskien kuhunkin kokoukseen esitettävää musiikkimateriaalia. Tämä edellyttää asiantuntijavalmistelua.
2. Piispainkokous nimeää asiantuntijakollegion, joka valmistelee etukäteen kokoukselle tulevan kirkkolaulumateriaalin lausuntoineen. Käytännön kannalta olisi helpointa, että liturgia -sivuston hanketyöryhmä toimisi asiantuntijakollegiona.
3. Annetaan ohjeet psalttarin käytöstä, jossa huomioidaan olemassa oleva, yhä aktiivisessa käytössä oleva liturginen kirjallisuus (erityisesti 1990-luvun lopulta alkaen), jotta jumalanpalveluselämä ei putoa tyhjän päälle.
4. Luodaan kehys, jotka puitteissa voidaan toimia ilman piispainkokouksen erillistä käsittelyä. Käsittelyä ei tarvita oktoekhos -sävelmistön soveltamiseen eikä kirkon jo hyväksytyn musiikin ajantasaisiin teksteihin päivittämiseen

Liturgia-sivuston hanketyöryhmään kuuluvat seuraavat henkilöt: Maria Takala-Roszczenko, TT, FM, kirkkomusiikin apulaisprofessori, Itä-Suomen yliopisto, hankkeen vetäjä Petri Nykänen, dir.cant. TM, kirkkomusiikin opettaja, Ortodoksinen seminaari, kirkon koulutuksen edustaja. Markus Hänninen, TM, kanttori, kuoronjohtaja, Tampereen ort. seurakunta Maria Mentu, TM, kanttori, Saimaan ort. seurakunta, Ortodoksisten kanttorien liiton edustaja Maria Verikov, TM, kanttori, Helsingin ort. seurakunta.

Päätösesitys: Piispainkokous päättää, että liturgia-sivuston hanketyöryhmä toimii samalla asiantuntijakollegiona, jonka tehtävänä on valmistella kirkkolaulumateriaalin lausuntoineen piispainkokoukseen niin, että vain yksi käsittely piispainkokouksessa riittää; että ilman piispainkokouksen erillistä käsittelyä voidaan ottaa kirkolliseen käyttöön oktoekhos -sävelmistön soveltaminen ja kirkon jo hyväksytyn musiikin ajantasaisiin teksteihin päivittäminen; että Suomen ortodoksinen kirkko vähitellen siirtyy käyttämään Psalmien kirjan Septuaginta-käännöstä jumalanpalveluksissaan ja että se pyytää liturgia-sivuston hanketyöryhmää yhdessä piispainkokouksen nimittämän liturgisen toimikunnan kanssa arvioimaan, kuinka hyvin jo julkaistu Psalmien kirja Septuagintan mukaan toimii tätä tarkoitusta varten.

Päätös: Esityksen mukaan.

Arkipiispa Elian esitys

73

Piispojen osallistuminen kirkon sopeutumistoimiin

Tausta: Suomen hallitus on päättänyt leikata Suomen ortodoksisen kirkon vuosittaista valtionapua, mikä on johtanut sopeutumistoimiin kirkon keskushallinnossa. On tärkeä, että piispat osallistuvat kirkon säästötalkoihin

Päätösesitys: Suomen ortodoksisen kirkon piispat luopuvat vuoden 2026 lomarahostaan.

Arkkipiispan muutettu päätösesitys: Piispainkokous päättää, että mikäli kirkkokunnassa joudutaan ryhtymään henkilökunnan lomautuksiin, piispat luopuvat sen vuoden lomarahostaan.

Päätös: Muutetun päätösesityksen mukaan.

Arkkipiispa Elian esitys

74

Akatistos Evakko-Kristus Kaikkivaltialle (Liitteet 6-7)

Tausta: Pastori Marko Mäkinen on laatinut akatistosveisun Evakko-Kristus Kaikkivaltialle.

Päätösesitys: Piispainkokous kittää pastori Mäkistä laatimastaan akatistoksesta ja lähettää sen liturgiselle toimikunnalleen arviointia varten.

Päätös: Esityksen mukaan.

Arkkipiispa Elian esitys

75

Tropari ja kontakki Pyhälle Vissarion Egyptiläiselle (Liite 8)

Tausta: Kanttori Markus Hänninen on välittänyt piispainkokoukselle Vissarion Vartion tekemät troparin ja kontakin Pyhä Vissarion Egyptiläiselle.

Päätösesitys: Piispainkokous kittää troparista ja kontakista ja lähettää ne liturgiselle toimikunnalleen arviointia varten.

Päätös: Keskusteltuaan asiasta piispainkokous päätti, ettei se voi hyväksyä toisen paikalliskirkon käyttöön tarkoitettuja pyhien liturgisia tekstejä. Lisäksi piispainkokous totesi, että normaalikäytäntö on pyytää omalta piispalta siunaus liturgisten tekstien kääntämiseen.

Muut asiat

76

Audienssi (Liite 9)

Piispainkokous otti vastaan kansainvälistä seminaaria suunnittelevan työryhmän jäseniä (Riina Nguyen, Irina Tchervinski-Matsi, isä Teemu Toivonen ja isä Andrei Verikov).

Vuodelle 2026 suunnitellun seminaarin aihe on tyttöjen ja naisten osallistumismahdollisuudet kirkon liturgiseen ja muuhun toimintaan sekä heidän pastoraaliset tarpeensa.

Seminaarin järjestävät Filantropia ry, Itä-Suomen yliopisto ja Ortodoksisten Pappien Liitto, ja tapahtuma järjestetään Helsingissä.

Kuunneltuaan työryhmän esityksen piispainkokous piti suunnitteilla olevaa seminaaria myönteisenä asiana ja antoi siunauksensa seminaarin jatkosuunnittelulle.

Tiedoksi tulevat asiat

77

- 1) Metropoliitta Arsenin Muistio Θεολογία-aikakauskirjan satavuotisjuhlan konferenssista Thessalonikissa 29.9.–1.10.2025 (liite 10).
- 2) Vetoamus sukupuolen korjauksen läpikäyneiden ortodoksisten jäsenten oikeutta kirkolliseen avioliittoon vihkimiseen (liitteet 11-12).
- 3) Anja Lindströmin kirkolliskokousaloite vuodelta 2015 (liitteet 13-14).

Kokouksen päättäminen

78

Puheenjohtaja päätti kokouksen 13:49.

Aika ja paikka alussa mainitut.

Elia

Helsingin ja koko Suomen arkkipiispa

Mikael Sundkvist

Piispainkokouksen sihteeri